

Bilten broj 5, Decembar 2020

Novogodišnje peto izdanje biltena IPA Programa prekogranične saradnje Srbija-Bosna i Hercegovina 2014-2020 pruža aktuelne informacije o aktivnostima, ciljevima i dobrim praksama iz druge polovine 2020. godine.

Tim Zajedničkog tehničkog sekretarijata pronašao je mehanizme prilagođavanja novonastaloj situaciji izazvanoj trenutnom pandemijom COVID-19. Uprkos svemu pružamo punu podršku potencijalnim aplikantima i korisnicima, kako bismo osigurali uspjeh Programa. Tokom pomenutog perioda uspješno su obavljene monitoring posjete projektima iz Prvog poziva. Svi postignuti rezultati čine nas sigurnim da ćemo i ubuduće ispunjavati postavljene ciljeve i uspješno sprovesti ovaj Program!

Naš tim učestvuje u procesu programiranja PPS SRB-BIH za finansijsku perspektivu 2021-2027. Ako ste zainteresovani za buduće mogućnosti finansiranja u okviru Programa, preporučujemo vam da redovno provjeravate našu veb stranicu i da pratite naše društvene platforme.

Kako nam dolazi sezona praznika, razmišljamo o protekloj i gledamo prema narednoj godini, u nadi da će se naša sjajna saradnja nastaviti još dugo.

**HAPPY
NEW
YEAR
2021**

Pratite naš Program i učestvujte u stvaranju

Zajedničkih ideja za bolju budućnost!

www.srb-bih.org

www.euzatebe.rs/en/projects/cross-border-cooperation-programme-serbia-and-bosnia-and-herzegovina-2014-2020

www.facebook.com/ipa.cbc.srbbih

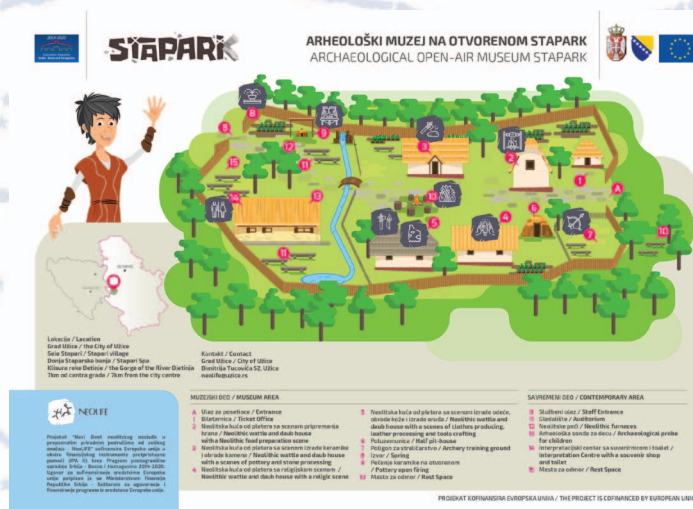
Ovaj Program finansira Evropska unija

Završetak muzeja na otvorenom u okviru projekta NEOLIFE

U selu Stapari, u neposrednoj blizini arheoloških lokaliteta Velika Gradina i Mala Gradina, gdje je prepoznato i uglavnom istraženo prirodno okruženje neolitske populacije završeni su građevinski radovi neolitskog arheološkog muzeja na otvorenom StaPark. Naselje prezentuje način života pre 7.000 godina na površini od 1.500 kvadratnih metara. Na ovom lokalitetu izgrađene su četiri kuće od pletera, jedna zemunica i jedna polu-zemunica, sve u skladu sa životnim stilom neolitskog stanovništva.

Uređenje enterijera uključuje postavljanje silikonskih lutki i opreme u prirodnoj veličini u vidu stalnih postavki posvećenih proizvodnji odeće, preradi kože, zanatskom radu sa alatima, obradi keramike, pravljenju oružja i pripremi hrane na način na koji je to radilo neolitsko stanovništvo.

Zajedno sa izgradnjom neolitskog muzeja u Užicu, završena je i rekonstrukcija neolitskog naselja Panonika u Tuzli. Takođe, poboljšani su i sadržaji Geološkog muzeja Panonskog mora u Tuzli koji nudi izložbu školjki pronađenih na području Tuzle iz doba Panonskog mora.

Da bi se posjetiocima omogućilo aktivno iskustvo i prezentacija neolitskog naslijeđa kroz koncept učešća u životu u oba naselja, razvijeno je sedam animacija. U prilagođenom okruženju, posjetioci će imati pristup animacionim programima u oblasti keramike, obrade kostiju, kamena, kao i pripremi neolitske hrane. Najmlađim posjetiocima biće ponuđene edukativne radionice iz eksperimentalne arheologije. Nešto vještiji posjetioci mogu da se opробaju u korišćenju luka i strijele u streličarskom objektu smještenom u užičkom naselju.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Završna faza realizacije SUBREC-a

U okviru završne faze realizacije SUBREC-a zaposleni u komunalnim preduzećima privode kraju drugi krug edukacije, a u Užicu i Tuzli sproveden je i monitoring novouspostavljenih sistema upravljanja otpadom.

Istraživanje je pokazalo da građani u visokom procentu, njih preko 90%, apsolutno razumiju način funkcionisanja sistema primarne selekcije otpada i ne samo to, već rado učestvuju u njemu na potpuno ispravan način. Da bi se preostalih 10% građana uključilo u proces i da bi se eventualne greške tokom razdvajanja otpada na mjestu nastanka svele na minimum treba uložiti dodatne napore, prevashodno u dijelu edukacije i informisanja.

Nakon 10 mjeseci funkcionisanja sistema možemo sumirati neke od rezultata. U dva grada, Užicu i Tuzli, 5 hiljada domaćinstava koja broje oko 15 hiljada članova uspjelo je da na mjestu nastanka selektuje oko 350 tona otpada. Zahvaljujući pravilnom upravljanju otpadom pomenuta količina je umjesto na nekoj od deponija uspjela da završi na tržištu recikliranih sirovina ili kao sirovina za proizvodnju alternativnog goriva u cementnoj industriji. Očekuje se značajno povećanje ovih količina u naredna tri mjeseca završne realizacije projekta, usljed uključivanja dodatnih 1400 domaćinstava koja žive u kolektivnom stanovanju na području Tuzle u okviru projekta teritorije. Na ovim adresama od kraja oktobra u funkciji su pored standardnih kontejnera za odvojeno sakupljanje i oni za ambalažno staklo, što će značajno doprinijeti ostvarenju zacrtanih ciljeva u pogledu količina primarno razdvojenog otpada.

Paralelno sa primarnom selekcijom, u 600 domaćinstava se vrši i kućno kompostiranje bio-razgradivog otpada i te količine takođe ne završavaju na gradskim deponijama, što dodatno rasterećuje sistem upravljanja otpadom u dva grada.

Pored nabrojanih i mjerljivih rezultata u prilog uspješnosti SUBREC-a idu i riječi Vesne Petrović iz Tuzle, "Dok nisam počela kompostirati organski otpad, nisam bila svjesna koliko ga se stvara u mom domaćinstvu". Vesna je samo jedna od zadovoljnih korisnika koja pored kompostiranja u svom domaćinstvu uspješno vrši i primarnu selekciju otpada.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

U Priboju i Rudu nakon raftinga prilika za tenisa

Projekat „Bijeli sport i kulturno-istorijsko naslijeđe sa kraja 19. vijeka u funkciji razvoja turizma opština Rudo i Priboj“ obilježio je kraj projektnih aktivnosti završnom konferencijom 30. septembra ove godine.

U Priboju i Rudom održani su teniski kampovi za dječake i djevojčice u periodu od 12 do 18 septembra 2020. Godine. Na radost mnogih mališana i njihovih roditelja otvorena su i dva teniska terena čija izgradnja je bila jedna od aktivnosti projekata. Na novoizgrađenom terenu u Priboju, lociranom pored dječijeg igrališta u Mramoriju, tenis je igralo 20 djevojčica uzrasta od 7 do 15 godina. Turistička organizacija Priboja bila je organizator ovog sportskog događaja. I dok su u Priboju tenis igrale djevojčice, dječaci njih 20, istog uzrasta, takmičili su se na novootvorenom terenu kod stadiona “Mitar Mićo Mandić” u Rudom, u organizaciji Javne ustanove za turizam i sport Rudo. Sedmodnevni kampovi bili su predvođeni licenciranim trenerima, a zadnjeg dana održan je završni turnir. Učesnici na završnom turniru bili su po 4 polaznika iz svake kategorije, a na kraju dana dodijeljene su i diplome za plasman. Pored njih diplome za učešće dodijeljene su i ostalim polaznicima turnira.

Na završnoj konferenciji, idejni tvorac projekta Vidoje Didanović izrazio je nadu da će u godinama koje dolaze bijeli sport steći popularnost kakvu danas ima rafting u ovim sredinama. “U prethodna dva projekta u kojima su opštine Rudo i Priboj razvijali rafting kao turističku atrakciju i adrenalinski sport, kroz nabavku čamaca i opreme, sprovođenje obuke i licenciranje skipera, postigli smo da za 5 godina postanemo centar raftinga. Osnovali smo Rafting asocijaciju Srbije u Priboju, a članovi Rafting kluba EKO –LIM iz Priboja postali su muška i ženska rafting reprezentacija Srbije. Mi se nadamo, očekujemo i pozivamo sve ljubitelje tenisa da po ugledu na naše raftere u sledećih nekoliko godina zajedno razvijamo teniski sport i da kažemo Novaku Đokoviću da se spremi i zna da njegov naslednik dolazi iz Priboja i Rudog. I da kao naši rafteri uspešno predstavljamo ovaj kraj na evropskim i svetskim takmičenjima”.

Dva susjedna grada omogućila su svojim sugrađanima da tenis uvrste u svoje redovne sportske aktivnosti i da pored raftinga jednog dana budu prepoznatljivi i po bijelom sportu.

Projekat Parainspirisani značajan sportski podsticaj za osobe sa invaliditetom

Održavanjem završne virtuelne konferencije 25. septembra 2020. godine, projekat „Socijalna integracija kroz parasport – Parainspire!“ uspješno je završen. Na konferenciji su učestvovali parasportisti, mnogi zainteresovani sportski radnici iz Srbije i Bosne i Hercegovine, a prigodno predavanje iz oblasti parasporta održali su se prof. dr Ekrem Čolakhodžić i prof. dr Ifet Mahmutović.

Projekat koji je trajao 21 mjesec imao je za cilj da izvrši popularizaciju sporta među osobama sa invaliditetom u pograničnom području Srbije i Bosne i Hercegovine. Poseban akcenat je stavljen na značaj fizičke aktivnosti za osobe sa invaliditetom kroz koju poboljšavaju svoje psihofizičko stanje, i ne samo to, kroz sport postaju vidljiviji u društvu. Projekat se usmjerio na sportove kao što su sjedeća odbojka, stoni tenis za osobe sa invaliditetom i košarka u kolicima jer značajni uspjesi u ovim sportovima već postoje u obje države. Sjedeća odbojka je najtrofejniji sport u Bosni i Hercegovini, a najznačajnije su dvije zlatne medalje sa Paraolimpijskih igara, tri titule svjetskog prvaka i devet titula prvaka Evrope. Srbija može da se pohvali vrhunskim stonoteniserima, osvajačima najviših evropskih i svjetskih odličja.

Da ne bi rezultati izostali, ovaj projekat je pružio potporu parasportistima kroz nabavku određenih sredstava i opreme.

„Prvi put naši paraolimpijci imaju svoje kombi vozilo koje je adekvatno opremljeno i koje će im služiti za odlazak na takmičenja i treninge. i na ovaj način želeli smo da podržimo naše paraolimpijce, koji, godinama unazad, na najbolji način promovišu Srbiju“, kazao je Vladimir Batez, pokrajinski sekretar za sport i omladinu.

Obezbjedenjem opreme omogućeno je da sport košarke u kolicima ponovo zaživi u Bosni i Hercegovini, da se mladi parasportisti bave sportom i pokažu svoj pun potencijal.

“Za većinu parasportova potrebna su velika novčana sredstva, posebno za nabavku sportske opreme, kao što su profesionalna sportska kolica za košarku i bez ovakvih projekata ne bismo mogli ostvariti značajne rezultate“, tako je o značaju Parainspire-a govorio Igor Ignjatović, bosanskohercegovački reprezentativac košarke u kolicima.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Muzejske priče uspješno ispričale svoju priču

U okviru projekta Muzejske priče otvorene su brojne izložbe u martu i u oktobru ove godine.

Drugi ciklus izlaganja započeo je drugog oktobra u Historijskom muzeju Bosne i Hercegovine izložbom "Spomenici Drugog svjetskog rata" sa fokusom na Spomen kompleks Kadinjača. Istog dana otvorena je izložba autora akademskog slikara Drage Simića iz Loznice "Lica zemlje, lica ljudi" u Muzeju književnosti i pozorišne umjetnosti Bosne i Hercegovine.

U Muzeju u Prijepolju otvorena je izložba "Zimske olimpijske igre 84", gdje je izložena postavka Olimpijskog muzeja iz Sarajeva. Izložba predstavlja jedinstven spoj sportskog i umjetničkog duha XIV Zimskih olimpijskih igara. Prvi dio putujuće izložbe "ZOI '84" obuhvata postere koje je za potrebe Sarajevske olimpijade dizajnirao akademski slikar Ismar Mujezinović. Riječ je o osam plakata na kojima je predstavljena po jedna olimpijska disciplina. U okviru drugog dijela postavke, posjetioci su imali priliku da pogledaju deset karikatura koje je, tih olimpijskih dana, priredio karikaturista Hasan Fazlić. Na njima su predstavljeni učesnici, sportisti i organizatori.

Nakon Zagreba i Ljubljane, užička publika imala je priliku da vidi djela Františka Topića na izložbi "Između dvije imperije". Izložba iz fonda sarajevskog Zemaljskog muzeja otvorena je početkom novembra u užičkom Narodnom muzeju. Djela Topića nastala u razmeđu vijekova, gdje su se susrele i dvije civilizacije – odlazeća osmanlijska i tek pristigla austrougarska. To doba i ljude u njemu zabilježio je František Topić ostavljajući oko pet hiljada staklenih foto-ploča koje se čuvaju u Zemaljskom muzeju. Nakon posjete užičkom muzeju izložba se preselila u Loznicu.

Kao dio projekta Muzejske priče u Tršiću u Muzeju jezika i pisma otvorena je izložba Muzeja književnosti i pozorišne umjetnosti BiH "Vezeni most", koja sadrži izbor pjesama iz djela Nasihe Kapidžić Hadžić. Gostujuću izložbu predstavila je Marina Cvetanović, a sve se odigralo u okviru manifestacije Muzeji za 10, Noć muzeja.

Olimpijski muzej u Sarajevu imao je priliku da otvori izložbu Muzeja u Prijepolju “Vlade Divac - od Prijepolja do Springfielda”. Legendarni košarkaš Vlade Divac prisustvovao je otvaranju izložbe i tom prilikom istakao: “Lepo se osećam u ovom gradu, pogotovo u ovom prelepom ambijentu Olimpijskog muzeja koji su moji prijatelji iz Olimpijskog komiteta BiH uspeali da obnove i svima pokažu vrednosti koje su sportisti ovog grada i regiona pravili u prošlosti. Posle moje karijere ja sam sve moje medalje, pehare i ono što sam uspeo da sakupim poklonio rodnom Prijepolju i Muzeju iz ovog grada, koji je danas kao gost u Olimpijskom muzeju došao da predstavi i pokaže jedno lepo vreme nas sportista iz ovog regiona. Drago mi je da moj rodni grad ima priliku da se predstavi u Sarajevu i da predstavi izložbu moje karijere kroz sve medalje koje sam osvojio i poklonio svom gradu”.

“Valter od Prijepolja i Sarajeva” poslednja je u nizu otvorenih izložbi, a predstavlja krunu zajedničkih projektnih aktivnosti. Ono što ovu izložbu čini specifičnom je činjenica da nije dio stalne postavke Muzeja u Prijepolju.

Uspjesi projekta Muzejske priče pored svih izložbi ogledaju se i u polju digitalizacije, kreiranju muzejskih aplikacija i obuci muzejskih radnika.

Jedan od nosilaca projekta Muzejske priče, Nataša Knežević sumirala je dosadašnja dostignuća: “Sarađivali smo na digitalizaciji i restauraciji muzejskih zbirki. U pogledu jačanja tehničkih kapaciteta muzeja razvili smo aplikaciju za mobilne telefone pomoću koje će posetioци moći da prate muzejske sadržaje. Posebna pažnja posvećena je edukaciji muzejskih radnika. Izradili smo zajednički katalog na četiri svetska jezika i uspostavili saradnju na organizaciji zajedničkih i produkciji novih izložbi.”

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Brojne aktivnosti u pravcu razvoja biodiverziteta i zaštite životne sredine

Protekli period može se okarakterisati kao uspješna faza realizacije projekta CBC Nature NET, jer ga obilježava intezivna realizacija projektnih aktivnosti, kako u sklopu Nacionalnog parka Sutjeska, tako i na području kojim upravlja JP Srbija šume.

U okviru Nacionalnog parka Sutjeska uređena je Botanička bašta, čija je namjena da se na određenoj ograničenoj površini izlože vrste drveća, grmlja i prizemne flore sa ovog područja. Bašta će služiti đacima, studentima, planinarima, turistima i ostalim posjetiocima, da se upoznaju sa florom Nacionalnog parka.

Međutim, najvažnija sprovedena aktivnost je opremanje i otvaranje Centra za naučno istraživanje i ekologiju, koji predstavlja posebnu organizacionu jedinicu unutar Nacionalnog parka Sutjeska. Jedan od osnovnih pravaca djelovanja Centra su edukacije koje kao posebnu ciljnu grupu imaju učenike osnovnih i srednjih škola i studente. Uređene su i edukativne staze koje se usko povezuju sa Centrom.

Nacionalni park Sutjeska bio je i organizator izložbe prirodnog naslijeđa prekograničnog regiona sa obilaskom najatraktivnijih mikro-destinacija u NP Sutjeska. U okviru ove aktivnosti organizovano je predavanje za učesnike na temu zaštite prirode i biodiverziteta.

U sklopu Projekta uspješno je realizovano uređenje edukativnih pješačkih staza, što je direktna podrška razvoju zelenih i održivih turističkih atrakcija i ponuda u Srbiji. Aktivnost je sprovedena u okviru četiri zaštićena područja: Parka prirode Zlatibor, Predjela izuzetnih odlika "Ozren-Jadovnik", Predjela izuzetnih odlika "Kamena Gora" i Specijalnog rezervata prirode "Klisura reke Mileševke".

U navedenim zaštićenim područjima edukativne staze su opremljene obrazovnim i informativnim tablama, stubovima/stolovima, kantama za smeće, klupama i turističkim znakovima.

Gore navedene aktivnosti na adekvatan način promovišu zaštitu biodiverziteta na pograničnom području i razvijaju svijest o zaštiti životne sredine, što i jeste cilj ovog projekta.

Zajedničke ideje za bolju budućnost!

Uravnotežen napredak u upravljanju čvrstim otpadom

JKP "12. Septembar" iz Bajine Bašte jedan je od implementatora projekta "Unaprjeđenje upravljanja čvrstim otpadom u urbanim i ruralnim područjima Bajine Bašte, Višegrada i Han Pijeska", a o napretku projektnih aktivnosti izvijestili su njegovi glavni akteri.

Tako je Velimir Mitrović potvrdio da su u prethodnom šestomjesečnom periodu izvedene ključne aktivnosti koje omogućavaju uspješnu realizaciju projekta, uzimajući u obzir specifične okolnosti vezane za COVID-19 pandemiju. "Sva tri partnera su pribavila neophodnu opremu, uveli je u upotrebu, i pokrenuli procese donošenja opštinskih akata koji će jasno definisati načine tretiranja otpada", istakao je Mitrović.

Ispred JKP "12. Septembar" Bajina Bašta, Ivan Marković, naveo je detalje koji se odnose na aktivnosti u Srbiji, "Nabavkom opreme JKP "12. Septembar" zaokružuje procedure upravljanja različitim vrstama otpada. Isporučena su dva kamiona različitog tipa i kapaciteta, traktori sa odgovarajućim prikolicama, 20 kontejnera od 5m³ i 100 kontejnera od 1,1m³, šreder za granje. Isporučena nam je i mini hladnjača koja služi za prikupljanje i transport otpada životinjskog porekla. Isporučioi opreme sproveli su jednodnevnu obuku naših zaposlenih kako bi na pravilan način koristili nove kamione, traktore i šreder. Nakon manjih poteškoća, određena je i nova lokacija za pilot kompostanu na kojoj se već neko vreme lageruje odgovarajući organski otpad. Na lokaciji se vrši praćenje procesa kompostiranja."

Predrag Blagojević, direktor KP "Komunalac" iz Višegrada trenutnu fazu projekta opisuje na sljedeći način, "Nabavljena je cjelokupna projektom predviđena oprema za naše komunalno preduzeće, i to: kamion, traktor, selekciona traka i veliki kontejneri od 5 kubnih metara. Time smo stvorili uslove za nastavak projekta, gdje ćemo sa partnerima iz Han Pijeska i Bajine Bašte, u zajedničkoj edukativnoj kampanji uticati na naše korisnike da mijenjajući navike doprinesu čistijoj životnoj sredini. Pored toga, formiran je tim za izradu lokalnog plana upravljanja otpadom kojim će jasno biti definisane procedure tretmana različitih vrsta otpada."

I u Han Pijesku projektne aktivnosti, kako kaže Ivana Maksimović, direktor JKP „Kraljeva Gora“, idu u pravom smijeru, „Slično kao kod kolega u Višegradu i mi smo na približno istom nivou sprovođenja projekta. Isporučena oprema se ubrzano stavlja u funkciju, a u toku je priprema odabrane lokacije za isporučenu traku za selekciju otpada“. Ivana Maksimović potvrdila je da je opština Han Pijesak donijela odluku o izradi Plana za upravljanje otpadom na čijoj pripremi rade opštinski i tim JKP "Kraljeva Gora".

Zaštita Pančićeve omorike kroz projekat SAVE

Dan otkrića Pančićeve omorike, 1. avgust 1875, obeležen je na Tari otvaranjem izložbe "Biodiverzitet sliva reke Drine". Izložba je dio projekta Save koji sprovode Nacionalni park Tara i JP Šume Republike Srpske.

Pančićeve omorika je endemit Balkanskog poluostrva, čija se prirodna staništa danas prostiru na uzanom području oko srednjeg

toka rijeke Drine. Pančićeve omorika proglašena je zaštićenom 1955, a najviše je ugrožena zbog klimatskih promjena. Ono što zabrinjava je redukcija broja stabala, pa se može desiti da za pedesetak godina potpuno nestane.

Tim povodom na Tari je polovinom oktobra održana konferencija "Očuvanje jedinstvenog biodiverziteta u području doline reke Drine-Izazovi za budućnost", gdje se govorilo o očuvanju i obnovi Pančićeve omorike u pograničnoj oblasti Srbije i Bosne i Hercegovine.

Dvodnevna konferencija okupila je eminentne stručnjake iz oblasti zaštite ove ugrožene vrste. Redovni profesor Šumarskog fakulteta Univerziteta u Banjaluci, Milan Mataruga, istakao je da se omorika prvi put analizira na ovaj način. "Mi ćemo postaviti ogleda da se omorika analizira u okviru šumskog gazdinstva Rogatica gdje pokušavamo direktnim metodama pomoći prirodnu obnovu omorike na njenom prirodnom staništu", istakao je profesor Mataruga.

Kako bi djeci što više približili biološku raznovrsnost sliva rijeke Drine i ugrožene vrste ovog područja razvijen je interaktivni obrazovni material u okviru projekta. Ideja je da se na zabavan način, kroz igru, mladi upoznaju sa osobnostima biodiverziteta područja u kome žive i podstaknu na razmišljanje o značaju i ugroženosti pojedinih vrsta.

O nama

IPA Program prekogranične saradnje Srbija-Bosna i Hercegovina 2014-2020 realizuje se u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA II).

Obje države zajedničkim snagama sprovode Program. Ministarstvo za evropske integracije Republike Srbije i Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine zaduženi su za koordinaciju Programa i nazivamo ih Operativne strukture. Ministarstvo finansija Republike Srbije, Odeljenje za ugovaranje i finansiranje Programa iz sredstava Evropske unije (CFCU) odgovorno je za sve ugovore kao Ugovorno tijelo (CA). Program se sprovodi uz pomoć Zajedničkog tehničkog sekretarijata (JTS).

Ukupni budžet Programa za period 2014-2020 iznosi 14.000.000 EUR, dok je očekivano sufinansiranje korisnika 2.223.529,41 EUR.

Do sada je u okviru Programa, od njegovog osnivanja 2007. godine ugovoreno 49 projekata, ukupne vrijednosti od 14,85 miliona eura.

**HAPPY
NEW
YEAR
2021**

Ovaj Program finansira Evropska unija

Bilten je napravljen uz podršku Evropske unije. Sadržaj biltena je isključiva odgovornost operativnih struktura uključenih u implementaciju IPA Programa prekogranične saradnje Srbija-Bosna i Hercegovina 2014-2020, te ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.